

نام موسسه / پژوهشکده / مرکز ملی : موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

عنوان: معرفی گیاهان دارویی با اهمیت مرزنگوش (*Origanum vulgare* L.) و زوفا

(*Hyssopus officinalis* L.) به عنوان گیاهان دارویی دارای توجیه اقتصادی

یافته منتج از پروژه شماره: ۹۵۱۱۶-۰۹-۶۴-۴ مدت اجرا: ۳ سال و ۶ ماه

مجری: مصطفی زارع رتبه علمی: محقق

آدرس الکترونیکی مجری: Zare26m@yahoo.com

تعریف مسئله و اهمیت موضوع:

با توجه به نیاز روزافزون صنایع داروسازی و یا فرآوری محصولات دارویی با منشا گیاهی لزوم توجه به کشت و افزایش سطح زیر کشت گونه‌های دارویی کاملاً محسوس است. متأسفانه در کشور ما، بیشتر گیاهان دارویی مورد استفاده از رویشگاه اصلی آن‌ها برداشت می‌شوند که علاوه بر افزایش فشار و تخریب رویشگاه، باعث کاهش تنوع ژنتیکی و سایر خسارات جبران‌ناپذیر می‌شوند. شرایط آب و هوایی حاکم بر استان یزد و خشکسالی‌های اخیر، سبب شده است که گیاهان دارویی در عرصه‌های طبیعی در خطر انقراض و تهدید قرار گیرند. در این شرایط، برآورد هزینه و درآمد، کشت و بهره‌برداری گیاهان دارویی، امری مهم و ضروری به نظر می‌رسد. به طور عمده، محصولات زراعی و باغی مانند گندم، جو، انار و یونجه و غیره با توجه به نیاز آبی که دارند، مسئولین و کارشناسان را بر آن داشته است تا در موقعیت‌های مکانی مناسب گیاهان با نیاز آبی کم و صرفه اقتصادی بیشتر را معرفی کنند تا در صورت مناسب بودن و با بررسی‌های علمی و کارشناسی دقیق همراه با کشت‌های مرسوم توصیه گردد.

دستورالعمل بکارگیری یافته در عرصه:

کاشت گیاهان دارویی با بحث درآمد و هزینه مواجه است. لذا، بایستی با صرف کمترین هزینه، بیشترین محصول برداشت نمود. و باید سعی نمود از صرف هزینه‌های زیادی اجتناب نمود، به‌ویژه هزینه‌های کارگری در حد امکان از دستگاه‌ها و وسایل مجهز استفاده شود. در بررسی صرفه اقتصادی شش گیاه دارویی چندساله به ترتیب گیاهان با ارزش اقتصادی بیشتر به کمتر معرفی گردید. بنابراین، توصیه به کاشت گیاهان دارویی، از بین گونه‌های مورد بررسی در این پروژه به ترتیب اولویت دو گیاه مرزنگوش و زوفا در نظر گرفته شد.

سطح زیر کشت از سطح کم شروع و گسترش یابد. در ابتدا به همراه کشت یونجه، قطعه زمینی برای کشت این دو گیاه در نظر گرفته شود. سپس، با توجه به تقاضای بازار و بازاریابی مناسب محصول کشت این دو گیاه با ارزش توسعه یابد. پس از آماده‌سازی بستر کاشت، کشت گیاه زوفا با روش کشت بذری انجام شود و کاشت گیاه مرزنگوش با

خرید نهال ریشه‌دار و تقسیم ریشه انجام پذیرد. جهت توسعه کشت از نهال‌های کشت شده در قطعه زمین سال قبل (سال سوم به بعد) استفاده گردد.

پس از کاشت، آبیاری مرحله اول انجام پذیرد و آبیاری مراحل دوم و سوم با فاصله زمانی ۳-۴ روزه باشد. از مرحله سوم به بعد، آبیاری ۷ روز یکبار می‌توان انجام داد. جهت عملکرد بالاتر محصول، اجرای سیستم آبیاری قطره‌ای مناسب است. در صورت اجرای سیستم آبیاری قطره‌ای آبیاری، ۴ روز یک دفعه انجام گیرد.

برداشت این دو گیاه در زمان گلدهی ۷۰ درصد و از فاصله ۱۵ الی ۲۰ سطح زمین انجام پذیرد. از سال چهارم به بعد، باید بوته‌ها را به زمین دیگری منتقل نمود و پس از کوددهی و آماده‌سازی زمین کشت در زمین مجدد انجام گیرد. جهت افزایش صرفه اقتصادی، باید در جهت کاهش زنجیره توزیع این دو محصول تلاش نمود تا حد ممکن با تنظیم قرارداد با شرکت‌های داروسازی محصول این دو گیاه با ارزش را به آنها فروخته شود.

نتایج و مزایای حاصل از بکارگیری یافته در عرصه:

از نتایج مهم این طرح، تشویق کشاورزان به کاشت این دو گیاه دارویی با ارزش است. توسعه کاشت این دو گیاه زمینه را برای توسعه کاشت گیاهان دیگر نیز فراهم می‌نماید و با کاشت این دو گیاه با ارزش علاوه بر تولید محصول اولیه شرکت‌های داروسازی و تهیه کنندگان محصولات آرایشی و بهداشتی باعث اشتغال‌زایی و کسب درآمد می‌گردد. علاوه بر تولید محصول، سرشاخه‌های گل‌دار، از فروش نهال این دو گیاه نیز می‌توان درآمد کسب نمود.

عکس/عکس‌های شاخص از یافته:

عکس ۱- کشت گیاه دارویی زوفا *Hyssopus officinalis* L.

عکس ۲- کشت گیاه دارویی مرزنگوش *Origanum vulgare* L.